

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Setlementtiliitto kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua Vapaa! – Fri! -hankkeen väliraportista. Suomen Setlementtiliitto ry on 39 paikallisen setlementin keskusjärjestö. Setlementtityön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, moniarvoisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Setlementtien työmuotoja ovat lapsi- ja nuorisotyö, kansalaistoiminta, seniori- ja vanhustyö, opinto- ja kulttuuritoiminta, monikulttuurinen työ sekä asumisen palvelut. Vuonna 2021 paikallisten setlementtien toimintaan osallistui noin 2500 vapaaehtoista.

Yhdymme raportin havaintoihin siitä, että julkisen hallinnon on tunnistettava ja tunnustettava vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallinen merkitys sekä koordinaation ja johtamisen merkitys vapaaehtoistoiminnan jatkuvuuden edellytyksenä. Merkityksellisen, toimivan ja houkuttelevan vapaaehtoistoiminnan ylläpitäminen vaatii resursseja. Resursseissa kyse voi olla myös hyvin pienistä, mutta vapaaehtoiselle keskeisistä asioista. Onhan pienilläkin paikallisilla toimijoilla mahdollisuus kiittää ja kouluttaa vapaaehtoisiaan? Ovatko vapaaehtoistoiminnan paikat lähellä ja saavutettavia? Vaatiiko toiminta laitteita tai taitoja, joita vapaaehtoiselle olisi mahdollista tarjota käyttöön?

Setlementtiliikkeen visiona on yhteiskunta, jossa jokaisella on oikeus osallistua ja tulla nähdyksi, kuulluksi ja hyväksytyksi omana itsenään. Tarve kokea itsensä merkitykselliseksi osaksi yhteiskuntaa ei katso ikää, ja kaikenikäisten ihmisten panosta tarvitaan paikallisten yhteisöjen rakentamiseen. Iäkkäiden vapaaehtoistojen ja mahdollisuutta asettautua erilaisiin rooleihin voidaan tukea toimivalla järjestöjen yhteistyöllä. Vapaaehtoistoiminta on myös oiva keino tuoda yhteen eri sukupolviin kuuluvia ihmisiä, ja toimintamalleja tähän on kehitetty paikallisissa setlementeissä.

Tuetusta vapaaehtoistoinnasta on saatu erittäin hyviä kokemuksia esimerkiksi Lahden Diakonialaitoksen tuoreessa kehittämishankkeessa (Tukea vapaaehtoisuuteen 2018–2021), ja

valtakunnallisten mallien kehittämistä jatketaan saman organisaation koordinoimana. Kehittämistyön jatkuvuuden turvaaminen ja tulosten laaja levittäminen on erittäin tärkeää, jotta kehittämishankkeiden tulokset tulevat mahdollisimman laajasti käyttöön. Paikallistasolla tuettu vapaaehtoistoiminta vaatii toimiakseen tarpeeksi resursseja, joten toimintamuodon tunnistaminen ja ymmärtäminen myös rahoittajien puolelta on tärkeää.

Raportissa esitetään keskeisiä huomioita lainsäädännön selkiyttämisen tarpeesta koskien vapaaehtoistoiminnan vaikutusta työttömyysetuuksiin ja kannattamme asian tarkempaa selvittämistä. Vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisten esteiden poistamisessa tulee huomiota kiinnittää siihen, että järjestöjen ja neljännen sektorin toimintavapaudet säilyvät mahdollisimman laajoina.

Kuusterä Kirsti
Suomen Setlementtiliitto ry